

Uz naš treći Almanah

Posle afirmacije prva dva toma našeg „Jevrejskog Almanaha” koji su izašli 1954 odnosno 1956 godine, nije se više moglo postavljati pitanje da li treba ili ne treba nastaviti s izdavanjem ovog ogle- dala naučnog, publicističkog i književnog stvaranja jugoslovenskih Jevreja. Na to nas je obavezivala, još više nego prilikom sastavlja- nja prva dva toma, ne samo svest o potrebi takve edicije, nego još više i samoinicijativa, polet s kojim su autori, profesionalci i amateri slanjem svojih interesantnih i vrednih radova „vršili pritisak” na Savez jevrejskih opština Jugoslavije, da što pre pristupi izdavanju ovog, trećeg, toma. U istoj meri Savez, kao i redakcija „Almanaha”, bili su pod utiskom toplog prijema na koji je „Almanah” dosad na- ilazio kako kod čitalaca u našoj zemlji tako i u Izraelu i drugim zemljama gde žive Jevreji jugoslovenskog porekla. Ne treba pre- čutati da je „Almanah” i od strane stručne kritike, kako u štampi Jugoslavije, tako i u svetu dobio najpovoljnije ocene.

Zbog svega toga, eto nas ponovo, iako opet s izvesnim zaka- šnjenjem izazvanim skromnim materijalnim sredstvima kojim ra- spolažemo za takva izdanja, s novom sveskom „Jevrejskog Alma- naha”. Iako je njegov sadržaj više odraz karaktera radova koji su nam spontano stizali nego onih koje je redakcija mogla da poruči od pojedinih saradnika, nadamo se da će čitaoci zapaziti da smo na- stojali da održimo nivo i kvalitet koji smo već ranije bili postigli. Naša želja da u tematici ne bude naš pogled kao do sada gotovo isključivo okrenut prošlosti, naročito ne samo onom strahovitom periodu mučenja i istrebljivanja, nego sve više i pozitivnim poja- vama sadašnjice koje ulivaju nadu u održanje i budućnost, samo je u neznatnoj meri mogla da budu ostvarena. To se može razumeti ako se ima pred očima koliko je ogromna bila tragedija jugosloven- skog Jevrejstva i kako je relativno malo vremena proteklo od nje, da bi ona mogla biti izbrisana ili makar da izbledi u svesti preži- velih i u stvaralačkim motivima hroničara, naučnika i književnika.

Nastojali smo da taj pogled u prošlost bude povezan ponosom kojim nas ispunjava dvomilenijska istorija našeg postojanja u ju- goslovenskim zemljama i prilog kulturi narodâ u čiju smo se zajed-

nicu uklopili i u kojoj smo živeli i stvarali, pored čestih, uvek ponovljenih progona od strane elemenata koji su uvek predstavljali samo manjinu, negativne i reakcionarne sile. O tim nastojanjima svedoče između ostalog i radovi ovog „Almanaha“ koji se odnose na filološke i folklorne teme. Želeli smo, nadalje, da se odužimo pojedincima iz velike galerije jevrejskih javnih radnika koji su u isto vreme bili i značajni, elitni intelektualni lideri opšte-jugoslovenske zajednice. Članci o dr Davidu Albali, dr Bukiću Pijadi i Isaku Samokovliji samo su skromni koraci na putu koji je još pred nama u adekvatnom odavanju pošte, u publikovanju portreta naših velikih, nestalih drugova.

Radosni smo što smo i ovog puta u mogućnosti da objavimo niz priloga koji svedoče kako o brojnom učešću tako i o vanrednim herojstvima jugoslovenskih Jevreja u Narodnooslobodilačkoj borbi. Broj radova iz ove oblasti koji objavljujemo u ovom „Almanahu“ i suviše je skroman u poređenju s onim što bi imalo da se kaže i što ćemo, nadamo se, postepeno sve više moći da saopštimo našim čitaocima. Kako su mnogi od njih i sami bili aktivni učesnici ove borbe, ostvarenje ovog našeg programa u velikoj meri zavisi upravo od njihove saradnje.

Nastavljamo i tradiciju saradnje s našim drugovima koji sada žive u Izraelu. Oni su i ovog puta obogatili sadržinu „Almanaha“ kako informacijama i analizom onog što se stvara i gradi u mladoj državi, tako i dragocenim studijama o tako izuzetno značajnim jugoslovenskim jevrejskim ličnostima kakvi su bili Aleksandar Licht i Hinko Gottlieb. Žao nam je što među našim saradnicima izvan Jugoslavije, ovog puta, nema nikog iz američkih i drugih zemalja u kojima postoji znatna kulturna aktivnost naših bivših sunarodnjaka.

Zahvaljujući osobito svakogodišnjim nagradnim konkursima Saveza za radove s jevrejskom tematikom, i ovog puta u književnom delu „Almanaha“ možemo da objavimo niz priloga jevrejskih kao i nejevrejskih autora. Odziv naročito na poslednjem konkursu, 1958 godine, bio je tako izvanredan kako po broju učesnika tako i po vrednosti radova, da ćemo biti u mogućnosti da literarni deo sledećeg „Almanaha“ učinimo daleko bogatijim od dosadašnjih.

Puštajući i ovaj, treći, „Jevrejski Almanah“ da krene ka svojim čitaocima u Jugoslaviji i u svetu, redakcija ima samo još želju da on nađe put ka što većem broju jevrejskih domova i pojedinaca i da nam od njih stignu što brojniji odjeci. To će biti neophodni potsticaj da nastavimo s delom koje smo uz izvesnu, razumljivu skepsu počeli pre nekoliko godina, a koje sada ohrabreni nastavljamo.

R e d a k c i j a